

## OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

**Vendula Miklová:** „*Pohřební ritus knovízské kultury v Čechách*“. Archeologický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2016.

Obhajovaná bakalářská práce má celkový rozsah 77 číslovaných stran s 10 grafy vloženými do textu a přílohami, obsahujícími 6 map, 5 ilustrativních obrázků a soupis lokalit použitých v databázi. Práce se zabývá analýzou pohřebního ritu knovízské kultury na českém území se zvláštním zřetelem k nálezům lidských kosterních pozůstatků v sídlištních objektech.

V úvodu je stručně shrnut vývoj kultur doby bronzové v Čechách, zejména pak v období popelnicových polí během mladší a pozdní doby bronzové (hornodunajský a lužický kulturní okruh). Samostatnou kapitolku věnuje autorka rozložení a koncentracím knovízského osídlení v rámci severozápadních, středních a jižních Čech.

V další části bakalářské práce je poměrně podrobně rozebírán pohřební ritus doby bronzové ve vztahu k soudobým náboženským praktikám a zvyklostem. Sledována je tradice budování mohyl s ohledem na regionální aspekt jejich rozšíření a paralelní existence plochých žárových pohřebišť, jejichž velikost je v případě knovízské kultury nápadně menší oproti lužickému kulturnímu okruhu. V rámci kultur popelnicových polí jsou výrazné rozdíly také v bohatosti a skladbě pohřební výbavy, úpravách hrobů a konkrétních způsobech uložení pohřbů, což jistě může odrážet značnou variabilitu tehdejších pohřebních rituálů.

Jako modelové území s částečným souběžným výskytem mohylových a plochých žárových hrobů v mladší době bronzové si autorka vybrala relativně dobře prozkoumaný a zpracovaný jihočeský region, k němuž má i osobní vztah. Při analýze prostorového uspořádání zdejších mohylových a plochých žárových pohřebišť i úprav a výbavy hrobů z mohylovo-knovízského až pozdně bronzového období používá zjednodušené čtyřstupňové třídění, které se pro zvolenou oblast jeví jako optimální (cf. *Chvojka 2009*).

Těžištěm druhé části bakalářské práce je problematika ukládání lidských kosterních pozůstatků v sídlištních kontextech knovízské kultury ve středních a severozápadních Čechách. Jako východisko pro svoji analýzu vytvořila autorka rešerší dostupných pramenů a literatury databázi, zahrnující údaje o 57 mlado až pozdně bronzových lokalitách, na nichž bylo zjištěno celkem 205 lidských skeletů či jejich částí.

Během rozboru shromážděného souboru, rozlišeného podle základních chronologických stupňů (Br D, Ha A, Ha B), bylo sledováno rozdělení jedinců na základě pohlaví, kompletnosti dochování, typu objektu, v němž byly kosterní pozůstatky nalezeny (sídlištní jáma, obilnice, zásobní jáma, ohništní jáma, příkop, polozemnice), či počtu jedinců v jednom objektu. Analyzovány byly také různé kombinace věku a pohlaví při zastoupení dvou, tří a čtyř jedinců v jednom sídlištním objektu, stejně jako různé polohy skeletů a jejich orientace podle světových stran.

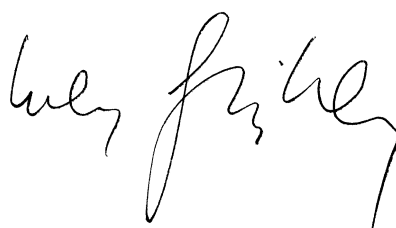
Autorka sledovala také druhovou skladbu a intencionálnost potenciálních milodarů u pohřbených těl, stopy násilných zásahů na kostech (ubití, kamenování) a případné doklady rituální antropofagie. Samostatnou otázkou jsou pak magické rituály spojované obvykle se samostatnými nálezy lidských lebek, které se na knovízských i štítarských sídlištních objevují jak s dochovanou dolní čelistí, tak i bez ní.

V závěrečné kapitole je provedeno rámcové srovnání tohoto významného fenoménu se situací v sousedních oblastech, kde se s ním můžeme rovněž setkat.

Autorka sice s úspěchem zvládla základní zadání bakalářské práce, avšak je škoda, že se jí nepodařilo shromáždit kompletnější pramennou základnu pro detailnější kvantitativní i kvalitativní analýzu nálezů lidských kosterních pozůstatků (včetně malých částí skeletů a jednotlivých kostí!) a soubornou komparaci z hlediska makroregionálních struktur. Jako příklad lze uvést, že jen při výzkumu sídliště v Kněževsi u Prahy byly nalezeny pozůstatky 107 jedinců v celkem 78 objektech (cf. *Smejtek 2007–2011*, 270).

Obhajovaná práce je vcelku logicky strukturována, v textu vhodně proložena grafy a kvalitně zpracována také po grafické stránce. Některé věty a souvětí jsou ovšem ze stylistického a syntaktického hlediska formulovány poněkud neobratně. Rovněž obrazová příloha je poměrně chudá a jistě by ji bylo možné bez větších potíží výrazněji rozšířit.

Posuzovanou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře.



PhDr. Ing. Lubor Smejtek, Ph.D.

V Praze dne 2. června 2016